

Vanya Micheva

(Sofia, Institute for Bulgarian Language Prof. Lyubomir Andreychin, Bulgarian Academy of Sciences)

In Memoriam of Prof. Angelina Mincheva

(30 December 1933 – 24 June 2016)

On 24 June 2016 we lost Prof. Dr. Angelina Mincheva, a world-renowned expert in Paleoslavic and medieval studies, visiting professor at the universities of Cologne, Bonn, Bologna, Freiburg, Heidelberg, Copenhagen, Aarhus, Vienna, Graz and Göttingen, holder of a Honorary Doctorate from the University of Freiburg since 1999. Prof. Angelina Mincheva was a longtime researcher at the Institute for Bulgarian Language, member of the Scientific Council of the Cyrillo-Methodian Research Centre, professor at the Department of Cyrillo-Methodian Studies at Sofia University St. Kliment Ohridski, and, above all, a good, competent and well-versed colleague, a kind and helpful person, an outstanding expert on Bulgarian language history.

Ваня Мичева

(София, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, БАН)

В памет на професор Ангелина Минчева

(30.12.1933 – 24.06.2016)

Напусна ни проф. д-р Ангелина Минчева, световноизвестна специалистка по палеославистика и медиевистика, гост-професор в университетите на Кьолн, Бон, Болоня и Фрайбург, Хайделберг, Копенхаген, Орхус, Виена, Грац и Гьотинген, удостоена с Почетен докторат на Университета във Фрайбург през 1999 г. Но освен голямото международно признание проф. Минчева завинаги заслужи и своето място в сърцата на българските учени – като дългогодишен научен сътрудник в Института за български език, член на Научния съвет на Кирило-Методиевския научен център, преподавател в Катедрата по кирилометодиевистика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и най-вече като добър, компетентен и подготвен колега, мил и отзивчив човек, изключителен специалист по история на българския език.

Ангелина Минчева е родена в София на 30.12.1933 г. Завършва с отличие специалността „Българска филология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. От 1957 г. е редовна аспирантка в Секцията за история на българския език в Института за български език. През 1964 г. защитава дисертация на тема „Развой на

дателния притежателен падеж в българския език”. От 1974 г. е старши научен сътрудник в Секцията за история на българския език. Включва се и в изработването на първия вариант на Старобългарския речник. През 1981 г. постъпва на работа в Катедрата по кирилометодиевистика в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, където през 1985 г. е избрана за професор. Като преподавател в Софийския университет води редица курсове: старобългарски език, история на българския книжовен език, историческа граматика на българския език, история на старобългарските преводи, българска историческа лексикология и лексикография. Първите научни проучвания на А. Минчева са свързани с българския исторически синтаксис и балканския езиков съюз, и по-точно с дателния притежателен падеж. Тя успява да докаже, че генетивната функция на дателния падеж е специфична особеност на старобългарския синтаксис и може да служи за диференциален признак при определянето на етническата принадлежност на езика в съчиненията на св. св. Кирил и Методий и техните ученици. Книгата ѝ „Развой на дателния притежателен падеж в българския език”, в която са обобщени наблюденията ѝ, и досега не е загубила своята актуалност.

Интересите на А. Минчева към историческия синтаксис личат и в нейните публикации за творителния предикативен падеж и предложните конструкции в „Шестоднев” на Йоан Екзарх (1973, 1985), за обектните локативни конструкции с предлог НА в старобългарски (1973), за развойните тенденции в синтаксиса на среднобългарския книжовен език през XIV в. (1978), за синтаксиса на Синайския патерик (1978). Обобщаващо значение имат разработените от нея глави на Старобългарската граматика (1991) за второстепенните части на простото изречение, за дателния самостоятелен падеж, за родителния самостоятелен и за дателен падеж с инфинитив. В главата „Значение и употреба на падежите. Падежна рекция” са събрани и аналитично представени всички функции на старобългарските падежи, подкрепени с богат емпиричен материал от старобългарските произведения.

Проф. А. Минчева е автор на най-важните заключителни глави за старобългарския книжовен език – особености, книжовен фонд, норма и функционални сфери – в Старобългарската граматика. Със средствата и методите на модерната старобългаристика и теория на съвременните книжовни езици тя създава нова научна представа за феномена старобългарски книжовен език.

Проф. А. Минчева има значителен принос за изследването и издаването на старобългарските паметници. През 1978 г. тя издава фрагментите от много важни за палеославистиката старобългарски ръкописи: Листове на Ундолски, Хилендарски листове, Зографски листове, Новгородски листове, Златоструй на Бичков и Македонски кирилски лист в „Старобългарски кирилски откъслечи”. Изданието е придружено от археографски бележки, коментар, пълни индекси и обратен гръцко-български словоуказател. Това издание си остава образец за високо научно и богато на информация представяне на старобългарски съчинения. Със същата добросъвестност А. Минчева работи и по проучването на по-късни преписи на старобългарски ръкописи: „Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.)” (1993), „Isaak der Syter, Abhandlungen zur Askese” (2015), изданието на мартенския том от Великите чети минеи на митрополит Макарий.

Балканските езикови явления проф. Минчева представя в книгата си „Старобългарският език в светлината на балканистиката” (1987). В нея са анализирани всички процеси в българския език, които имат успоредици в останалите балкански езици: образуването на бъдеще време, замяната на инфинитива с да-изречения,

задпоставената употреба на показателните местоимения и прехода към определителен член, утвърждаването на генетивната функция на дателния падеж.

Проф. Минчева изследва преводните и оригиналните творби от старобългарската епоха, нормата в езика на Търновската школа, езиковата ситуация в българските земи през XVIII в. и мястото на Паисиевата история, ролята на черковнославянския език в изграждането на новобългарския книжовен език и т.н. С право може да се каже, че нейните книги и статии обхващат цялостната история на българския книжовен език, разнообразни аспекти на езиковата ситуация през Средновековието и Възраждането. В продължение на повече от 20 години проф. Ангелина Минчева е редактор на списание *Palaeobulgarica* и член на Научния съвет на Кирило-Методиевския научен център към БАН. Тя е и любим преподавател и ръководител на докторанти и дипломанти. Така тя остави след себе си школа в старобългаристиката.

За цялостната си научна дейност проф. Ангелина Минчева е удостоена с Почетния знак на Института за български език златна значка през 2013 г. и с Почетния знак на СУ „Св. Климент Охридски“ със синя лента през 2013 г. Синята лента тя приема с думите: „Обичам студентите, обичам преподаването и своите колеги“, които са верую на нейната всеотдайна работа с млади хора.

Затова проф. Ангелина Минчева ще остане завинаги с младите, ще има място и сред нас, които се опитваме да бъдем нейни ученици, защото ще продължаваме да се учим от нейните писани и неписани послания, от огромната ѝ ерудиция, от незаменимото ѝ човешко присъствие. Нейното място в науката и в сърцата ни е вечно.

Поклон пред светлата ѝ памет!